

Tentamenfraude en de examencommissie

■ Ton Lamers

Mr. dr. A. H. Lamers is voorzitter van de Centrale Examencommissie van de ArtEZ University of the Arts, alsmede universitair docent, onderzoeker en examiner aan de faculteit Rechtswetenschappen van de Open Universiteit. E-mail: Lamers@musiconomie.nl

Inleiding

De laatste maanden zijn enkele nare berichten in de pers verschenen waarin pijnlijk duidelijk werd dat nog steeds mensen worden gediplomeerd terwijl zij op een oneerlijke wijze aan dat diploma zijn gekomen. Tentamenfraude is de bijl aan de wortel van de diplomakwaliteit en daarom moet er geen ruimte zijn voor studenten om 'weg te komen' met tentamenfraude. In deze bijdrage wordt een geval besproken waarin een studente op stoutmoedige wijze meent te kunnen weggelopen met de gevolgen van de minimale sanctie die volgt op tentamenfraude (CBHO 2021/162).

De casus

Een studente verzoekt een tussentijds tentamen af te leggen zodat ze sneller kan doorstromen naar een masteropleiding. Feitelijk vraagt deze studente een extra tentamenkans. De examencommissie wijst dit verzoek af en het College van Beroep voor de Examens (Cobex) dat het

beroep tegen dit besluit van de examencommissie behandelt, wijst het beroep af en laat dus het besluit van de examencommissie in stand. De examencommissie heeft het verzoek afgewezen omdat de studente niet voldoet aan een van de voorwaarden van de regeling om sneller te kunnen doorstromen naar de masteropleiding, namelijk dat er sprake moet zijn van een situatie dat er nog maar één tentamen open staat. De betreffende studente had naast het tentamen waarvoor ze een extra tentamenkans aanvraagt nog een tentamen open staan, een tentamen waarbij de uitslag ongeldig was verklaard wegens tentamenfraude door de studente.

De studente stelde zich in beroep op het standpunt dat de examencommissie in deze kwestie niet bevoegd was haar toelating tot de masteropleiding in te trekken (argument 1) en dat ze nu dubbel werd gestraft omdat de examencommissie met betrekking tot de aanvraag van de extra tentamenkans een hardheidsclau-

sule¹ had moeten toepassen (argument 2). Met betrekking tot het eerste argument betoogt de studente dat ze definitief was ingeschreven bij de masteropleiding en dat de examencommissie niet bevoegd is deze inschrijving ongedaan te maken. Het College van beroep voor het hoger onderwijs (CBHO) is daar heel helder over: uit het systeem van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW) en in het bijzonder uit de artikelen 7.10, 7.12b en 7.13 volgt helder dat de examencommissie bevoegd is om het besluit dat ze heeft genomen, namelijk het ongedaan maken van de inschrijving, te nemen. Dat de mogelijkheid tot het toekennen van extra tentamenkansen niet in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) van de opleiding is geregeld - in die zin dat deze bevoegdheid aan de examencommissie is gedelegeerd - doet daaraan niet af. De examencommissie heeft die bevoegdheid immers al op grond van de wet. Ook het tweede argument verwijst het CBHO naar de prullenbak. Het feit dat de tentamenuitslag van een ander tentamen ongeldig is verklaard wegens tentamenfraude heeft de studente aan zichzelf te danken en daarom is de weg naar een geslaagd beroep op een hardheidsclausule door de studente zelf afgesloten.

Terecht of niet?

Laat er geen misverstand over bestaan: de minimale sanctie die een examencommissie moet opleggen in het geval van tentamenfraude is het ongeldig verklaren van de tentamenuitslag. Ondergetekende is zelf voorzitter van een examencommissie en in die commissie is vast beleid dat een 'first offender' alleen in bijzondere gevallen naast het ongeldig verklaren van de uitslag een nadere straf krijgt opgelegd als bedoeld in art. 7.12b lid 2 WHW. De gedachte achter dit beleid is dat de gevolgen van een ongeldigverklaring van een tentamenuitslag groot kunnen zijn. Anderzijds kan het niet zo zijn dat een tentamenuitslag na gebleken fraude overeind blijft. Het is evident dat de gevolgen daarvan niet te overzien zijn.

Tentamenfraude is de bijl aan de wortel van de diplomakwaliteit en daarom moet er geen ruimte zijn voor studenten om 'weg te komen' met tentamenfraude.

In de hiervoor besproken casus blijkt ook dat het ongeldig verklaren van de tentamenuitslag zelf een forse straf kan zijn. Dat deze studente nu meent te kunnen betogen dat de examencommissie onterecht geen hardheidsclausule heeft toegepast is op zijn minst als brutaal te kwalificeren. Om daarnaast te betogen dat de examencommissie niet bevoegd was, is wellicht nog wilder. De hele situatie is ontstaan door het eigen gedrag van de studente. De studente liet zich in deze zaak bijstaan door een advocaat. De advocatuur moet mensen ook beschermen tegen al te wilde juridische acties waar een cliënt mogelijk slechter uitkomt dan waar deze staat voorafgaand aan de procedure. ■

¹Een hardheidsclausule is een clausule in een wet of overeenkomst op grond waarvan een bepaling geheel of gedeeltelijk buiten toepassing kan worden gelaten als de toepassing ervan zou leiden tot uitzonderlijk onbillijke of onredelijke gevolgen.